

1

ARE YOU GONNA GO MY WAY?

Brüsseli lennujaama rahvusvaheliste lendude pagasi kättesaamise ala oli avar ja õhurikas koht hulga lõputult tiirlevate karussellidega. Tormasin ühe juurest teise juurde, püüdes meeleteadlikult üles leida oma musta kohvrit. Kuna see oli täis narkoraha, muretsesin rohkem, kui ühe kaotsiläänud kohvri pärast oleks normaalne.

1993. aastal olin ma kahekümne nelja aastane ning tõenäoliselt nägin välja nagu iga teine närviline noor ja haritud töötav naine. Minu Doc Martensid olid ilusate mustast seemisnahast käsitsi valmistatud kontsakingade nimel nurka visatud. Kandsin musti siidpükse ja beeži jakki, olin tüüpiline *jeune fille*, kelles polnud märgata kübetki alternatiivkultuuri, kui mitte just tähele panna mu kaela ehtivat tätoveeringut. Olin teinud täpselt nii, nagu mind õpetati, ning andnud koti pagasisse teel Chicagost Pariisi, kus pidin ümber istuma ja sõitma edasi Brüsselisse.

Belgiasse jõudes otsisin pagasialalt oma musta ratastega kohvrit. Seda polnud kusagil näha. Pealetungiva paanikalainega võideldes küsisin oma keskkooliaegses kipakas prantsuse keeles, et mis minu kohvril on saanud. „Vahel ei jõua

pagas õigele lennule,“ ütles pagasiteeninduses töötav suur kapp. „Oodake järgmist Pariisist saabuvat lendu, teie kott on tõenäoliselt selle pardal.“

Kas mu kohver oli avastatud? Teadsin, et rohkem kui 10 000 deklareerimata dollari kaasaskandmine on ebaseaduslik, ammuigi veel siis, kui see kuulub Lääne-Aafrika narkoparunile. Kas ametivõimud olid mulle jälile jõudnud? Ehk peaksin proovima tollist läbi pääseda ja jalga laskma? Või äkki ongi kott lihtsalt hiljaks jäänud? Sel juhul jätaksin maha suure summa raha, mis kuulub kellelegi, kes tõenäoliselt laseks mu kõigest ühe telefonikõnega tappa. Otsustasin, et viimane variant on ülejäänutest pisut hirmuäratavam. Seega jäin ootele.

Järgmine lend Pariisist jõudis viimaks kohale. Nihkusin lähemale oma uuele pagasiteeninduse „sõbrale“, kes kotte laiali tõstis. Üdini hirmunult on raske flirtida. Märkasin oma kotti. „*Mon kott!*“ hüüatasin ekstaasis, haarates Tumi kohvri järele. Tänasin teenindajat ülevoolavalt ja lehvitasin talle eblaka poolehoiuga, kui läbi iseliikuvate uste terminali purjetasin, kus sõber Billy mind juba ees ootas. Olin tollist tahtmatult mööda läinud.

„Ma olin juba mures. Mis juhtus?“ küsis Billy.

„Otsi mulle takso!“ sisistasin.

Ma ei hinganud enne, kui olime lennujaamast eemale sõitnud ja juba poolel teel läbi Brüsseli.

MINU SMITH COLLEGE’I LÕPUAKTUS oli toimunud aasta varem ühel täiuslikul Uus-Inglismaa kevadpäeval. Päikeselaigulises sisehoovis huilgasid torupillid ning Texase kuberner Ann Richards õhutas mind ja mu kursusekaaslasi näitama kogu maailmale, millised naised me oleme. Mu perekond oli uhke ja säras, kui diplomi kätte sain. Äsja lahku

kolinud vanemad tõstsid letile oma parimad kombed; väärrikad lõunaosariikidest pärit vanavanemad olid rõõmsad, nähes oma vanimat lapselast kandmas kantmütsi ning seismas WASP-ide* ja luuderohu keskel; väikevend oli surmani tüdinud. Minu organiseeritumad ja eesmärgile pühendunud kursusekaaslased läksid edasi magistriõppesse, asusid oma esimesele tööpostile mõnes mittetulundusühingus või kolisid tagasi koju – Bushi esimese majanduslanguse madalpunktis polnud see kaugeltki tavatu.

Mina aga jäin elama Massachusettsis asuvasse Northamptonisse. Olin peaaoneks valinud teatri ning andnud sellega paljuski ainest isa ja vanaisa skeptilisusele. Meie perekonnas on haridust alati kõrgelt hinnatud. Selles arstide, juristide ja õpetajate suguvõsas leidub vaid mõni üksik medõde, luuletaja või kohtunik. Pärast nelja aasta pikkuseid õpinguid tundsin end ikkagi diletandina, alakvalifitseerituna ja motivatsioonita teatrielus kaasa lööma, samas polnud mul ka tagavaraplaani jätkata akadeemilisi õpinguid või teha sisukat karjääri ega tahtmist otsustada enesestmõistetava varuvaliku – õigusteaduskonna – kasuks.

Ma polnud sugugi laisk. Olin kogu kolledžiaja restoranides, baarides ja ööklubides kõvasti rüganud, teenides higi, huumori ja sooviga töötada kaks vahetust järjest ära bosside ja kaastöötajate heakskiidu. Need töökohad ja need inimesed olid rohkem minu rida kui paljud nendest, keda olin kohanud kolledžis. Mul oli hea meel, et olin valinud Smith College'i, mis oli täis taibukaid ja hakkajaid naisi. Samas olin nüüdseks saanud ühele poole sellega, mida nõudsid minult sünnipära ja taust. Olin Smithi turvaliste seinte vahel muutunud kannatamatuks, ma lõpetasin kolledži üle noatera ja igatsesin kogeda, katsetada, uurida. Käes oli aeg elada omaenda elu.

Olin Bostonist pärit haritud noor naine, kes janunes

* WASP (inglise keeles *white Anglo-Saxon protestant* 'valge anglosaksi protestant') – 20. sajandil kasutusele võetud mitteametlik ja kohati pilkav termin, millega tähistatakse vanade, valdavalt Inglise päritolu protestantlike perekondade mõjukaid ja heal järjel järeltulijaid, kes on ühiskonnas eeliseisundis. (*Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*)

boheemliku alternatiivkultuuri järele ja kel puudus selge tulevikuplaan. Kuid mul polnud aimugi, mida võtta ette kogu selle allasurutud seikluskirega või kuidas lõigata kasu oma riskiialusest. Minu mõtteviisis ei ilmnenu vähimatki kalduvust teaduslikkusele ega analüütilisusele – kõik, mida ma väärtustasin, oli meisterlikkus, pingutus ja emotsioon. Üürisin korterit koos ühe teise teatrieriala vilistlase ja tema püstiogara kunstnikust tüdrukuga ning hankisin väikese pruulikoja kõrtsis ettekandja töökoha. Käisin läbi teiste ettekandjate, baarmenite ja muusikutega, kõik ühtmoodi tippseksikad ja eranditult musta riietunud. Me töötasime, me panime pidu, me käisime alasti ujumas või kelgutamas, me keppisime, mõnikord ka armusime. Me lasime end tätoveerida.

Nautisin kõike, mida Northamptonil ja seda ümbritseval Pioneer Valley'l mulle pakkuda oli. Jooksin pikki miile mööda maakoha teid, õppisin tosinat pinti õlut järsust trepist üles tassima, tegin arvukaid romantilisi apsakaid ahvatlevate tüdrukute ja poistega ning võtsin vabadel suve- ja sügispäevadel ette kesknädalasi retki Provincetowni randa.

Talve saabudes hakkas minus idanema aga rahutus. Koolisõbrad jutustasid oma tööst ja elust New Yorgis, Washingtonis ja San Franciscos ning hakkasin mõtlema, et mida kuradit ma küll siin teen. Teadsin, et ei lähe tagasi Bostonisse. Armastasin oma perekonda, aga vanemate lahtusest jäänud sadestusest tahtsin end iga hinna eest eemale hoida. Nüüd tagasi vaadates oleks suurepäraseks valikuks osutunud ka Euraili pilet või vabatahtliku töö Bangladeshis, aga mina jäin endiselt Valleysse.

Meie avar suhtlusring sisaldas ka kildkonda üle mõistuse stiilseid ja lahedaid lesbisid, kelle vanus jäi kolmekümneandete keskpaika. Need elukogenud ja elegantsed, minust vanemad naised tekitasid minus ebaharilikku häbelikkust,

ent kui mitu neist mu naaberkorterisse kolis, saime sõpradeks. Teiste seas oli karedahäälne Kesk-Läänest pärit Nora Jansen, kelle pead ehtis liivakarva lokkis juuksepahmakas. Lühikest kasvu Nora sarnanes pisut Prantsuse buldogile või ehk valgenahalisele Eartha Kittile. Tema juures oli kõik veideralt koomilise alatooniga: veniv, irooniline ja kähisev hääl; viis, kuidas ta sind juuksepahmaka alt oma erepruunide silmadega vaadates pead kallutas; isegi see, kuidas ta oma lahutamatu sigaretti sõrmede vahel hoidis, ranne painutatud ja valmis žestikuleerima. Ta suutis lustlikul, terasel moel meelitada inimese rääkima ja kui ta sinu poole pöördus, siis tundus, nagu pajataks ta sulle mõnd neljasilmanalja. Nora oli sellest vanemate naiste seltskonnast ainuke, kes mulle mingisugustki tähelepanu osutas. See polnud just armastus esimesest silmapilgust, kuid Northamptonis oli ta ühe kahekümne kahe aastase seikluste otsija jaoks huviäratav tegelane.

Ja siis, 1992. aasta sügisel oli ta kadunud.

Nora ilmus uuesti lagedale pärast jõule. Nüüd üüris ta suurt omaette korterit tuttuue *Arts and Crafts*'i stiilis mööbli ja viimase peal muusikakeskusega. Kõik teised, keda ma tundsin, istusid koos oma korterikaaslastega kasutatud asjade poest ostetud diivanil, tema aga loopis samal ajal raha tuulde vägagi silmatorkaval viisil.

Nora kutsus mind välja joogile, ainult meie kahekesi, esimest korda. Oli see kohtamine? Ehk oligi, sest ta viis mind Northamptoni hotelli kahvaturheliseks värvitud baari, mis oma valge korvmööbliga oli siinkandis kõige lähem vaste šikile hotellisalongile. Tellisin närviliselt ühe soolaga Margarita, mis pani Nora kulmu kergitama.

„Kas selle jaoks külmavõitu ei ole?“ kommenteeris ta Šoti viskit tellides.

See oli tõsi, jaanuarituuled ei teinud Lääne-Massachu-

settsist mitte just ahvatlevat kohta. Oleksin pidanud võtma midagi tumedamat ja väiksemas klaasis, minu jäine Margarita paistis nüüd naeruväärsest lapsik.

„Mis see on?“ küsis ta, viidates väikesele metallkarbile, mille olin lauale asetanud.

Karp oli kollase-rohelisekirju ning algselt oli see sisaldanud sidrunipastille. Kaanel oli lääne suunas põrnitsev Napoleon, selgelt äratuntav tänu üleskeeratud servadega mütsile ja kuldsetele epolettidele. Karp oli olnud rahakotiks ühele naisele, kellega ma Smithis olin suhelnud – kõrgklassi naisele, ühele kõige lähedamale inimesele, keda olin eales kohanud. Ta oli õppinud kunstikoolis, elas väljaspool kampust, oli irooniline, uudishimulik, lahke ja viimase peal ning ühel päeval, kui tema karp imetlesin, kinkiski ta selle mulle. See oli sigaretipaki, juhilubade ja 20-dollarilise rahatähe jaoks ideaalse suurusega. Kui püüdsin oma hinnalisest plekkrahakotist veidi raha võtta, et uue napsiringi eest maksta, lükkas Nora selle tagasi.

Kuhu ta nii mitmeks kuuks oli kadunud, küsisin ma ja Nora heitis mulle kiire hindava pilgu. Siis seletas ta külma rahuga, et üks tema õe sõber, kellel olid „sidemed“, oli talle tutvustanud narkokaubanduse maailma ning et ta oli käinud Euroopas ja saanud seal allilmaasjades ametlikult õppust ühelt Ameerika kunstikaupmehelt, kel olid samuti „sidemed“. Nora oli riiki vedanud narkootikumide ja saanud töö eest kenasti tasutud.

Olin täiesti pahviks löödud. Miks Nora mulle seda kõike rääkis? Mis siis, kui ma lähen politseisse? Tellisin veel ühe joogi, ise pooleldi kindel, et Nora oli kogu loo välja mõelnud ja et see on kõige ajuvabam võrgutamiskatse, mis kunagi tehtud.

Olin Nora nooremat õde korra varem näinud, kui too oli tal külas käinud. Tema nimi oli Hester, ta oli sisse võetud

okultismist ning temast jäi maha hulk amulette ja kanaludest valmistatud suliseid nipsasjakesi. Pidasin teda Nora heteroseksuaalseks *wicca*-usku versiooniks, kuid tuli välja, et Hester oli Lääne-Aafrika narkoäri ninamehe kallim. Nora kirjeldas, kuidas ta oli koos Hesteriga Benini sõitnud, et kohtuda tolle narkoparuniga, keda tunti Alaji nime all ja kes meenutas rabava täpsusega MC Hammerit. Nora oli külalisena Alaji majas elanud, näinud pealt nõidarsti tseremooniaid ja ise neis osalenud ning nüüd peeti meest tema kälik. See kõik tundus sünge, kohutav, hirmutav ja metsik – ja üle mõistuse põnev. Ma ei suutnud uskuda, et tema, nii paljude hirmsate ja painavate saladuste hoidja, võtab minu oma usaldusaluseks.

Näis, nagu oleks nende saladuste avaldamine mind Noraga liitnud, ja sellest hetkest sai alguse meie salatsev kurameerimine. Mitte keegi ei peaks Norat klassikaliseks iluduseks, kuid tal oli külluses nutti ja sarmi ning ta valdas meisterlikult näilise sundimatuse kunsti. Ja nagu see on alati olnud, haakun ma inimestega, kel on minu suhtes selge eesmärk. Mind võrgutades oli Nora ühekorraga järjekindel ja kannatlik.

Järgmiste kuude jooksul saime palju lähedasemaks ja ma avastasin, et hulk mu kohalikke tuttavaid töötas salaja tema heaks, teadmine, mis mõjus mulle julgustavalt. Olin lummatud sellest keelatud seiklusest, mida Nora minu jaoks kujutas. Kui ta pikka aega Euroopas või Kagu-Aasias viibis, kolisin tema korterisse peaaegu sisse ning hoolitsesin tema armastatud mustade kasside Edithi ja Dum-Dumi eest. Ta võis helistada varajastel hommikutundidel teiselt poolt maa-kera, et küsida, kuidas kiisukestel läheb, telefoniliin suure kauguse tõttu klõpsumas ja sahisemas. Hoidsin kõik enda teada, põigeldes kõrvale uudishimulikuks muutunud sõprade küsimuste eest.

Kuna äri juhiti kusagilt kaugelt, tundus narkootikumide

olemasolu mulle täieliku abstraktsioonina. Ma ei tundnud kedagi, kes kasutaks heroiini, ning sõltuvuse all kannatamine polnud asi, millele oleksin mõelnud. Ühel kevadpäeval naasis Nora koju tuliuue valge Miata kabrioletiga ja kohvri-täie rahaga. Ta viskas raha voodile ning püherdas selle sees, alasti ja itsitades. See oli tema seni suurim tuluosa. Varsti kimasin ise Miatas ringi, Lenny Kravitz kassettmakis nõudlikult pärimas: „Are You Gonna Go My Way?“

Hoolimata veidrast romantilisest suhtest Noraga (või ehk just selle tõttu) teadsin, et mul on vaja Northamptonist minema pääseda ja ometi kord midagi ette võtta. Olin koos sõbranna Lisa B.-ga jootraha kõrvale pannud ning otsustanud suve lõpus end kõrtsist töölt lahti võtta ja San Franciscosse sõita. (Lisa ei teadnud Nora salajastest afääridest midagi.) Kui seda Norale ütlesin, vastas ta, et talle meeldiks väga omada korterit San Franciscos, ja pani ette lennata sinna seda otsima. Olin šokeeritud, et tema tunded minu vastu olid nõnda tugevad.

Vaid nädalapäevad enne seda, kui kavatsesin Northamptonist lahkuda, sai Nora teada, et peab tagasi Indoneesiasse sõitma. „Miks sa ei võiks koos minuga tulla ja mulle seltsiks olla?“ tegi ta ettepaneku. „Sa ei pea mitte midagi tegema, lihtsalt puhkad ja mõnuled.“

Ma polnud kunagi Ameerika Ühendriikidest välja saanud. Kuigi lootsin Californias uut elu alustada, kõlas ettepanek vastupandamatuna. Ma igatsesin seikluste järele ja Noral oli just üks pakkuda. Ühegi Northamptoni tüübiga, kes olid temaga eksootilistes riikides kullerina kaasas käinud, polnud kunagi midagi halba juhtunud – nad tulid tagasi lennukate lugudega, mida said kuulda üksnes väljavalitud kõrvad. Järeldasin, et Nora seltskond ei saa mulle midagi hullu teha. Ta andis mulle raha, et osta pilet San Franciscost Pariisi, ja ütles, et pilet Balile ootab mind Charles de Gaulle'i lennujaamas Garuda Airi letis. Nii lihtne see oligi.